

RECERCA PER A LA CIUTADANIA GLOBAL

El programa Recerca per a la ciutadania global dona suport als instituts públics de batxillerat per al desenvolupament de treballs de recerca que eduquin en drets humans i ciutadania global. El programa posa en relleu les implicacions ètiques de la recerca, així com el paper fonamental del coneixement científic per als drets humans i el desenvolupament sostenible a escala global. El programa és una iniciativa de la Fundació Solidaritat UB i l'Institut de Desenvolupament Professional-ICE de la Universitat de Barcelona, amb el suport de la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona.

A QUI VA ADREÇAT

Centres públics prioritàriament

ETAPA

1r de Batxillerat

DURADA

D'octubre a juny, a primer curs de Batxillerat, i fins al lliurament i avaluació dels treballs de recerca el segon any.

CONTEXT

El programa s'inicia en el curs 2012/13, a partir de les necessitats de suport identificades arran de l'experiència del Premi de Recerca per a la Pau, així com un seminari i un grup de treball amb professorat de batxillerat. Les activitats que s'ofereixen actualment s'han redefinit al llarg d'aquests anys de col·laboració amb els centres.

La legislació educativa assenyala l'educació en drets humans i ciutadania global com a objectiu del batxillerat. Les competències de l'etapa, tant les generals com les específiques de matèria, els continguts d'aprenentatge i, en general, tota l'activitat del centre, s'adrecen a desenvolupar les capacitats que permetin a l'alumnat, entre d'altres, «exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada en els valors de la Constitució espanyola, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i en la Declaració Universal dels Drets Humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa i afavoreixi la sostenibilitat».

El treball de recerca, desenvolupat amb criteris d'investigació científica, és una oportunitat per aplicar l'aprenentatge a la resolució de problemes de l'entorn, darrere dels quals sempre s'hi troben drets humans. L'enfocament de drets humans facilita la concreció d'objectius d'investigació rellevants socialment i a l'abast de l'alumnat, així com la identificació de fonts d'informació per resoldre la recerca.

La realització del treball de recerca és una activitat formativa protagonitzada per l'alumnat que cal acompanyar. L'avaluació ha de centrar-se en els aprenentatges assolits i no en el resultat de la recerca. La comprensió de la fal·libilitat del coneixement científic és part de l'alfabetització científica. El programa Recerca per a la ciutadania global col·labora amb el professorat per a la concreció de sistemes d'avaluació formativa, basada en evidències, sostenible i que contempli l'educació en drets humans i ciutadania global com a finalitat del sistema educatiu.

D'altra banda, des del programa es promouen treballs de recerca en forma d'aprenentatge-servei amb entitats de justícia global, centrats en la comprensió de la interdependència mundial i les causes estructurals de les vulneracions de drets humans arreu del món. L'elecció d'aquests temes de recerca és optativa per a l'alumnat.

OBJECTIUS

- Promoure treballs de recerca de batxillerat que, des del rigor metodològic, eduquin en drets humans i ciutadania global.
- Desenvolupar sistemes d'avaluació formativa i de qualificació de la matèria, basats en evidències d'aprenentatge i consensuats pel professorat del centre.
- Facilitar la recerca en qüestions de justícia global, en totes les modalitats del batxillerat.
- Orientar i acompanyar la tutoria, mitjançant criteris, eines i instruments.

A QUI VA ADREÇAT

Centres públics amb batxillerat

DURADA

D'octubre a juny, a primer curs de batxillerat, i fins al lliurament i avaluació dels treballs de recerca el segon any (primer o segon trimestre en funció del centre).

DESCRIPCIÓ

El programa combina el suport a alumnes de batxillerat que volen enfocar el seu tema d'investigació des d'una perspectiva de drets humans, amb activitats de formació del professorat, adreçades a desenvolupar una visió compartida sobre la tutoria i avaluació del treball de recerca.

El calendari i horari de les activitats s'acorda amb cada centre.

Les activitats amb l'alumnat s'inicien amb un taller de recerca, d'1 hora de durada, per cada grup-classe de primer de batxillerat, amb els objectius de:

- Presentar la recerca com a activitat orientada a generar nous coneixements per a la millora de les condicions de vida.
- Comprendre les etapes de la investigació i la importància de delimitar-ne l'objectiu.
- Valorar la contribució de la recerca als drets humans i la sostenibilitat global.

A més d'aquest taller inicial, es proposen d'altres opcionals per al centre, que es desenvolupen al llarg del curs per tal d'ajudar a la constància i regularitat en el treball de l'alumnat de primer:

- Propostes de recerca-servei pels drets humans i la sostenibilitat global.
- Identificació de fonts d'informació per internet: agents, posicions, interessos.
- Ètica de la recerca.
- Confecció de pòsters de projecte.
- Investigar canvia el món: exposició col·lectiva de pòsters de projecte.

Els tallers permeten que l'alumnat conegui personalment el programa i pugui apuntar-se a trobades mensuals d'assessorament del seu treball de recerca. L'assessorament es realitza en sessions d'1 hora amb grups de 5-10 estudiants. La participació de l'alumnat a cada sessió es manté voluntària, fins a la finalització de la recerca a segon de batxillerat. A criteri del centre, les trobades poden tenir lloc en horari lectiu o a la tarda, en l'institut, a la UB o per la plataforma virtual del centre.

Durant l'estiu, l'assessorament de treballs de recerca continua amb trobades setmanals que reuneixen estudiants de diferents centres.

L'assessorament es planteja com un reforç a la tutoria. Després de cada trobada amb l'alumnat, s'elabora un informe de les orientacions proporcionades sobre cada recerca, que es fa arribar a la coordinació del TR i al tutor/a de recerca corresponent.

A finals de primer curs, es proposa que tot l'alumnat de primer de batxillerat presenti un pòster del seu projecte d'investigació, en el que exposa de forma sintètica: el problema d'investigació, posant-lo en relació amb l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible; l'objectiu de la recerca; els criteris d'anàlisi fonamentats en el marc teòric, junt amb les referències bibliogràfiques corresponents; la metodologia de recollida i anàlisi de dades; i una previsió sobre la comunicació de resultats. Es tracta d'una activitat d'avaluació formativa que permet fer balanç dels avenços de primer curs, revisar el disseny resultant i, en base a aquest, planificar les tasques d'estiu.

Els pòsters confeccionats per l'alumnat s'exposen en algun espai visible del centre i posen en valor les recerques del curs que, en conjunt, il·lustren els continguts de desenvolupament sostenible. Opcionalment, els centres poden programar tallers per a la confecció dels pòsters i per treballar la relació de les recerques amb els reptes globals de l'Agenda 2030 i els drets humans. L'exposició final pot esdevenir un projecte d'aprenentatge avaluable en les matèries comunes de Filosofia (drets humans, conflictes emergents del món actual) i Ciències per al Món Contemporani (desenvolupament humà, desenvolupament sostenible).

FORMACIÓ ASSOCIADA

Paral·lelament al suport a l'alumnat, es realitza un assessorament al professorat de l'institut, amb la finalitat de reflexionar sobre els objectius, continguts d'aprenentatge i procediments del treball de recerca i, consegüentment, els criteris, indicadors i instruments d'avaluació que orienten la tutoria i acaben determinant la qualificació final de les recerques.

La formació es realitza a l'institut, en format presencial o per la plataforma virtual del centre, i té una durada d'entre 20 i 30 hores, amb un mínim de 10 hores de trobades. L'horari i calendari de les sessions es concreta amb cada centre, distribuïdes al llarg del curs a fi que doni suport a la tutoria dels treballs.

A la formació participa almenys un 80% del professorat responsable de la tutoria dels treballs de recerca. El centre farà un treball de seguiment intern sobre la transferència de la formació a la tutoria del treball de recerca i el document de valoració final s'inclourà en la memòria anual del centre.

D'altra banda, el 27 de juny de 2022 es realitzarà una trobada pedagògica, de 5 hores de durada, per a l'intercanvi d'experiències i l'avaluació del programa amb els instituts participants. A aquesta trobada assistiran almenys dos docents de l'institut, un d'ells amb responsabilitats d'organització del treball de recerca.

QUÈ SE N'ESPERA

S'espera que el programa hagi contribuït a:

- Desenvolupar treballs de recerca amb rigor metodològic i d'autoria de l'alumnat, que reconeixen la dimensió ètica i social de la investigació científica, en qualsevol disciplina de coneixement.
- Generar un espai de col·laboració i suport per a la tutoria de projectes de recerca que eduquin en drets humans i ciutadania global.
- Desenvolupar sistemes d'avaluació formativa i qualificació final, basats en evidències d'aprenentatge i consensuats pel centre.
- Promoure treballs de recerca com a projectes d'aprenentatge-servei per a la justícia global.

CONTACTE

Susana Navarro
Consorti d'Educació de Barcelona
snavarro.ceb@gencat.cat

Nuria González
Fundació Solidaritat UB
recercapau@ub.edu

